

آبونه شمراکلی

داخلی ، خارجی هر بر ایچوز
سنه لی (۲۵۰) ، آلتی آیلغی
(۱۳۰) فروشدر .

[نسخہ سی ۵۰ فروش ،
سنه لی ۵۲ نسخہ در .]

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائرہ مخصوصہ

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر

مسلمک موافق آثار مع المذنب
قبول اولنور . درج ایدلین
یا یار اعاده اولونماز .

الکلیات

۱۳۳۴

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی هفتلق مجموعه اسلامیه در

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محمد
محمد عاکف

صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد : ۳۶۵

۸ ذی القعدة ۱۳۳۶

نجشنبه

۱۵ آگستوس ۱۳۳۴

جلد ۱۵

اولور . بوطرز حیاتک فیضیله درکه خانهار چولوق چوجقه-له
شنله نیر . مملکتلر ، امٹلرک مایه عز و سطوقی ، موجودیت
سیاسیه سنک مدار بقاسی اولان برچوق ارککلره مالک اولمقله
تزیید عظمت واحتشام ایدر .

بوتناقص وتزاید نفوس بختنده سوزی فضیله جه اوزاتمقله
سزی صیقمش اولدینمی حس ایدیورم . فقط بومسئله نك سیاست
اجتماعیه مباحثك اك مهم واك اینجه لرندن اولسی بو طاشقیلغمی
عفو ایتدیره جگنی ظن ایدرم .

خاطر یکنزده اولسه کر کدرکه بروقتلر ترک غزته لری بومسئله
ایله برخیلی اشتغال ایتش ، ستونلرینی بوبخه عائد مقالات ، حقیقته
اوزاق ، یاقین افکار ومطالعات ایله طرلدرمش ایدی . ازجمله
طنین « تناقص نفوس مسئله سی » عنوانیله بریند مخصوص آچهرق
هرهانیکی برطرفدن سرد ایدیان فکر ومطالعه بی انظار قارئنه
عرض ایتکی امال ایتامشدی .

اوزمان بن بوبخه متعق نشر اولنان بتون مطالعاتی اهمیتله
تعقیب ایتکده ایدم . آنجق سرد اولنان فکرلرک چوققلغیله برابر
ایچارنده اهمیتله تلقی به شایان پک آزا فکاره تصادف ایتدم .
بوندن دولاییدرکه بوبخنی اطرافیه تدقیق ایتکه ، امٹلرک بنیان
موجودیتلرینی هدم و دعائم و ارکانی زیروزر ایدن اك قوتلی
برقازمه نك ماده واساسی اوچ شیدن خارج اوله میه جغنی دلائل
قاطع و مآثر محسوسه سیله بر تفصیل ایضاح ایتکه لزوم کوردم .
یالکیز شوراده تکرار ایده می که بوشیلر میاننده اکتهلکه لی ومآثر
تخریبی الی زیاده میدانده اولان ، فحشك انتشاریدرکه سببی حریت
اختلاط ومواقع فتنه وفساددن عدم مجانبتدر .

فحشك والدله لر حقنده موجب اولدینی تهلکه ومضرتلر
حقنده بیاناتمه شوراده ختام ویره رک سوزی فحشك اولاد زنا
اوزرنده لاینفك بر صورتده بر اقدینی مآثر فجیعه یه واونك وطنلرک
سلامتیه درجه تأثیرینه انتقال ایتدیرمک ایسترم . »

عبدالعزیز چاویش

مقالات

ممالك عثمانیه نك وضعیت اقتصادی سی

اوروپا ، آسیا و آفریقانك ملتقاسنده واقع ، بصره کورفزی
بحر محیط هندى ، بحر احمر ، بحر سفید ، آطه لر دکری ،
بوغازلر ، مرمره دکری و بحر سیاه ایله محاط اولان دنیانك اك
منبت ، اك زنکین ، اك فیضدار خزائن طبیعیه سنه مالک واقوام

امرار حیات ایدن قادینلر قوجه یه وارسه لر ، کبه قالماق ایچون
بر طاقم تداییره توسل ایتسه لر مملکتك نفوسنی هر عصرده بر
منلی آرتدیرمغه موفق اولورلر ایدی . فقط تقدیر اونلری
دوشدکری وادی غوایتده صاپلانوب قالمغه ، مسلك ضلالتده ثبات
واصرار ایتکه سوق ایدیور . ثاکه دوچار اوله جقلری عاقبت
الیه نظر فریب آلایشلریله دیدنه بصیرتلرینه نقاب فسون چکدکری ،
حریت بشریه وفرانسه مدینتی نامنه مهلك فتنه کردابلرینه
صالدقلری بر چوق اقوام وائمه بر عبرت مؤثره تشکیل ایتسون .
شورایه قدر سرد ایتدی کمز افادادن بر قومده تولدانك
تزییدوتناقصی ، آرم لرنده زنانك انتشار وندرتیله متناسب بولندینی
وتناقصك اك قوتلی سیدلرندن بریده قادینلرک کبه لکه واونك
اعراض وامراضیله تحمیل ایده جکی وظائفه قارشى حسن نفرت
پرورده ایتلری اولدینی واضحا آکلاشیلر .

ذاتاً بر طاقم وقایع نابتده اثبات ایدیورکه آرالرنده زنا
وفحش شایع اولان بر قومك کنجلی ای وکوتو حرکاتی آرمسند
بر موازنه پیدا ایتکی ، بوجمله دن اوله رق متره سلی یاننده برده زوجه
بولندیرمنی دوشونمورلر . عائله قید وکلفتندن وارسته بولنق ،
یکدیگرک صداقت و وفا کارلغندن امین اولیان ایکی رفیق حیاتک
یکدیگرینه قارشى بسلدکری شک وشبهه ، عدم اعتماد حسلرینك
ازعاجات متعاده سندن آزاده قالمق فکری بوللری او جهته
یناشدیرمور . بو فکریمیزك حقیقته درجه موافقتی آکلامق
ایچون کوی حیاتیله شهر حیساتی مقایسه ایتکه ، ازدواج بختنده
فقرا ایله اغنیا آرمسند کی واضح فرقلری دوشونمك کفایت
ایدر .

مدینتدن بالنسبه نصیبی آز اولان کوچوک شهرلرده تولدانك
ناز ونعیمه مستغرق اولان ، اذواق بی نهایته ایچنده حیات سورده ،
هر درلو اسباب سفاهتی جامع بولنان بیوک شهرلردن ده چوقدر ؛
کذلک فقرا و آشاغی حاللی کسه لر اغلب احوالده زنکینلردن
دها چوق چولوق چوجوق صاحبیدرلر . سببی ده بولنده
احتیاجات بیتیه لرینه کفایت ایده جک مقداردن فضیله پاره پول
یوقدرکه ، هر برده کنج ، اختیار ارباب ثروت میاننده کورولدیکی
وجهله ، هوسات نفسانیه لرینی تسکین ایتکه ، ذوق و سفاهت
عالمده کزوب طوزمغه ، ناموس دوشکونی ششیق قادینلرک
بولندینی براره باش وورمغه امکان بوله بیلسونلر .

بدیهیدرکه زوج وزوجه ، دوست طومق ، مترس تدارک
ایتمک کبی حاللردن تبعاده بتون حسیانلرینی یکدیگره تخصیص
ایدرلرله آردلرنده حقیقی بر محبت متقابله جایگیر اولور . بری برلرینه
مودت وشفقتدن بشقه برحس ایله متحسس اولمازلر . بوسایه ده
ماء الحیاه دینیلن مایه تناسل ضیاعدن ، وجوده کله جک نسل
وذریه زنا وسفاحدن متولد مضرات معلومه دن وقایه ایدلمش

بشرك هر نوعه ، وسائل حياتيه واقلیمیه نك الك كوزلارینه مظهر بولونان ممالك عثمانیه نك وضعیت اقتصادی سی دنیانك الك مكملی ، الك فوق العاده سی صابیلیر .

قره دکز سواحلی شمالی آلمانیا و بایره رایه مادلدز ، اورمانلر ومعدنلر نقطه نظرندن تمامیلره بو مملکتلره بکزر . قونییه ولایتی وانطالیه لواسی فرانسه واسپانیانك اقلیمه ، تشکلات طبیعییه نك يك مشاهدیر . مرمره حوضه سی دنیانك الك مستدل ، الك دلفریب یرلرندن معدود اولدینی کی معدنیات اعتباریه الك زنکین مملکتلره يك قولایلق رقابت ایده بیلجك بر استعدادی حائزدر .

آطنه ولایتك قوه انباتیه سی مصره يك متفوقدر . سوریه ولبنان ایتالیانك مساحه سندره اولوب اقلیم وتشکلات طبیعییه جوده اوکا يك مشاهدیر . مدین اراضیسی اسکیدن بری قیمتدار معدنلره شهر تشعارد . جمال طبیعت نقطه نظرندن آسیانك اسویچره سی اولان یمن قطعه سی « مسعود عربستان » نامیلره معروف اولوب كرك معدنیات ، كرك فیض وبرکت اعتباریه هر مملکته رقابت ایدر .

بو کوزل قطعه بر زمانلر مینیلرک ، سبائلرک وحیرلرک یوکسک مدینتیلرینه ساحه ایدی . دنیانك حبوبات انباری اولان وکلدیاه ، بابل و آنور مدینتیلرینك مهد ظهوری بولونان عراق والجزیره قطعه لری مصردن دهسا بویوک وزنکین ، بره زیلیدان دهسا فیضلی وبرکتیدر .

بو کشورلره ، بو واسع ، نادر اولکلره صاحب اولان ملنك عالم اقتصادیاتده يك یوکسک بر موقی اولمیدر . سقاریه ، قیزیل ایرمق ، سیحون وجیحون کی ترقیات زراعیه وصناعیه ، ملاحات نهریه وتشبثات تجارییه يك مساعد محتشم ومعظم نهرلره ، شرق قریب ایچنده یکانه زنکین کومور معدنلرینه ، با کو ورومانیا پتروللرینه متفوق مبدول پترول معدنلرینه مالک اولان ملنك جهانده کی موقع اقتصادی یک متین ، يك یکتا صابیلیر . صوکره ذکا ، دهسا ، منات و اقتدار اعتباریه هر وجهله حیرت افزا مجموعه عناصری محتوی اولان بر مملکت بوتون ساحه عرفان و اقتصادده الك ممتاز بر موقی حائز اولمق اقتضا ایتمیزی ؟

اوت ، عقل ، منطق بونی اقتضا ایدر . فقط عجبا بزم وضعیت اقتصادی ومالیه من نه حالده در ؟ مع التأسف يك فنادر . بودجه من خارجی استقراض واسطه سیله موازنه بولیور . اجنبی معاوتی اولماسه حالز خراب ، افلاس من محققدر . نه صنایع من وار ؟ نه ثروت طبیعیه مزدن استفاده بولی بیلورز . معدنلر من معطل . مملکت من وضعیت مساعد سیله استحصال من آره سندره هیچ بر توافق ونسبت یوق .

عجبا بو تناقضك اسبابی نه در ؟ نه دن طبیعتك بونی پایان انعام واحسانندن استفاده ایده میورز ؟ مملکتلرک الك کریسی ، ملنلرک

الك فقیری بولونیورز ؟ بو مدینتک سری نه در ؟ امتیازات عتیقه ژاپونیانك ترقیسی منع ایتمه مشدر . دائمی محاربات روسیه نك انکشافه حائل اولما مشدر . چین زنکین بر مملکت اولدینی حالده محاربه یا بیه دن تدنی ایتمشدر . بناء علیه وضعیت منک تدنیسه یالکز بونلری سبب کوسترمکله اکتفا طوغرو دکلدیر . ظن عاجزانه مه کوره بو انحطاط اقتصادی نك اسبابی معتدددر :

برکزه : دکز جیدکک ترقیسیله تجارت قافله لرینك مندرس اولسی كرك عربستان ، كرك مرکزی آسیا و آناتولی ایچون چوق مهم بر عامل تردی اولمشدر .

ثانیاً : حقایق دینه منک یرینه نصرانیتك زهد وقبالنی ، یاخود هندستان فقیرلرینك دنیادن صرف نظر ایدرجه سنه قناعت مسکینانه لری بزه سرایت ایتش و بزی ترقیدن آلیقویمشدر .

ثالثاً : بیهوده بر طاقیم مناظرلر ، مناقشه لرله امرار اوقات ایدرک فنون جدیدیه و آلی مدینته قارشنی جامد قالمشیر .

رابعاً : هر مملکتك حکومت تشکیلاتی عملی ومنظم برماکنه کی ایشلرکن بزمکی نظریات و عملیات قرطاسیه ایله یوغولمش .

خامساً : صنایع وتجارت قارشنی نظر حقساترله باقهرق یالکز حکومت مأموریتنه صایلانوب قالمشیر .

سادساً : اهل وتسیمزدن طولانی باشمزه امتیازات عتیقه دینیلن باش بلاسی مسلط اولمش .

سابعاً : اجنبیلرک انظار اشتها سی تحریک ایدن زنکین اولکلهمزی معطل براقشیر . باشقه بر دین ایله متدین اولمق حبسیله بر چوق خارجی محاربه لره ، داخلی عصیانلره معروض قالمشیر ...

قوتلی بولوندیغمن زمانلرده امتیازات عتیقه نك مضرتی هیچ مثابه سندره ایدی . فتوحات دورند . محارباتك دوامی نه امویلر وعباسیلرک ، نه ده سلجوقیلر و عثمانیلرک مدنی ترقیاتنه مانع اولما مشدر . یعنی شونی عرض ایتک ایسته یورم که تردی اقتصادیمزی شرح وتعلیل ایچون یالکز بوصول ایکی سببی کوسترمک کافی دکلدیر . اسباب متعدددر . زنکین اولان هر مملکت استراحته میال ، سفاخته و ذوقیاته مجلوب اولور . آز بر همتله اسباب معیشتی تأمین ایدن وقناعت خسته لغنه مبتلا اولان هر جماعت چابوق تدنی ایدر وفقر و ضرورته دوچار اولور .

حرب عمومی فیضدار مملکت منک اطرافنده دولاشان مختلف طمعکارلرک تصادمندن نشأت ایتمشدر . هرکس بزدن آرسلان پانی آلق ، بزی یوتمق ایستیر . قباحات اولنلرده دکلدیر ، بزده در . بشریت حرکت ایدیور . فعالیت تراید ایتمکده در . یزنده صاپلانان ، عاطل قالان تدنی ایدر ، محو و نابود اولور . بو جهانشمول حرب عمومی یوزندن بورجلر من آرتدی . وضعیت اقتصادی من دهسا فضله نازکشدی . متنبه اولوبده ایشلر منی بر یولنه قویا مازسه ق آتیز

زیر سرمایه‌سی حکومت طرفین حمایت ایدلایکی، فائضی ده صرفیات میاننده داخل اولدینی جهتله هم سرمایه تهلکدن مصون، هم ده فائض استحصال اولوندقندن باشقه ای بر کارده تأمین ایدر.

بو اصولک دیگر بر محسناتی دها و دردرکه انحصار و احتکارک اوکنی آلیز. متلا قالای، باقر، تیمور کی احتیاجات ضروریه دن اولان معادن فیاترینک فاحش بر صورتده تزیید ایتیمسی ایچون بو اصول پک لازمدر. پروسیا حکومتی کومور، دیر، قورشون، کوموش و باقر معدنلرینی بو اصوله کوره ایشلمکده درلر.

اوستریا، روسیه، اسپانیا و هندستانده دها بر چوق معدنلر بو اصوله تابعدر. طوز هر مملکتده بو اصوله تابعدر.

پروسیاده بو اصوله کوره ۱۹۰۲ سنه سنده ایشلمش اولان معدنلرک وارداتی ۱۹۲،۳۱۶،۰۰۰ مارق ایدی. آلمانیا، اوستریا، انگلتره و فرانسه کی زنکین، متفان و مترقی مملکتلرده جاری اولان بو اصول شیمدیکی وضعیت اقتصادی مزه. نظراً بزده تعمیم ایتک هر حالده ضروریدر. بعض معدنلرک حکومت طرفین ایشلندیریلسی لازمیسه منبر بر استقراض ایله ایشلندیریلاری هر حالده مطلق قالمیرینه ترجیح اولور. شیمدیکی اصول ایله یا ثروت ملیسه من معطل و طمعکار سرمایه دارلرک انظار حرصی دائماً بزده منعطف قالدور؛ یاخود هیچ بر فائده من اولدن بوتون منافعی اجنبیلره ترک ایتش اولیورز. حال بوکه بو ثروتدن هم بز، هم انسال آتیله استفاده ایتلی بز. بناء علیه بو اصولی در حال قبول ایلت اقتضایدر. آلمانیا، اوستریا و مجارستانده میلیاردلرجه ثروت منطل طور ییور. ایش آرابور. بزده استقبال اندیشه سیله معدنلر منی اجنبیلره ویرمکدن قورقورز. طبیعی فقیر قالدورز. و بو کونکی سیاستک ناظم حقیقیسی اولان سرمایه دارلرک توجهی غیب و حرصلرینی تحریک ایدیورز. هر هانکی حکومتله خوش کچمک ایسترسهک اونک سرمایه دارلرینی ممنون ایتلی بز. بناء علیه بو اصول یالکیز ممالک محروسه ده دکل، بوتون عالم اسلامده قبول و تقریر ایدیلکله چوق فائده لی و برکتلی بر دوریه داخل اولمش اولورز. هر ایشده اعتدال شرطدر. سیاستده، اقتصادیانده ده بویله در. فضله حرص و طمعکارلق، افراط و تفریط، اهمال و تسلیب طوغری دکلدر. یا کلاش یوللرده کیده جکمز بویله معقول بر اساس اوزرینه حرکت ایتلی بز.

ثانیاً: یکر منجی عصرک غربیه سی اوله رق کهنه بر اصول اوزره تشکل ایتش اولان نافع نظارت منی کوکندن دیکشدره رک یرینه هیچ اولمازسه مصرک نافع نظارتیه بکزه بن عملی برؤسه اقامه ایتلی بز. شیمدییه قدر بر، ایکی کوچک ایشی استننا ایدیلیرسه بو محترم نظارت بالذات هیچ بر عملی ایشده بولونما مشدر. وظیفه سی عملیاندن عبارت اولدینی حالده هر یردن زیاده معاملات قرطاسیه به بوغولمشدر. آناتولی بی هر شیدن زیاده تخریب ایدن باطالقلری قوروتقی بر آز

معاذ الله پک خاطرناک اولور. اسکی عطا ائده دوام ایدرسهک لا قدر الله استقلال منی غیب ایتک تهلکسه معروض قاله جکمز. هیچ شه ایدیلسون.

بناء علیه نه یا بلی بز؟ بویله مهم بر مسئله نک حلی بر آدمک حدی دکلده هر کس کندی فکرینی بیسان ایتکله مکلف اولدیفندن طولانی بوباده خاطرله کان نقطه لری سرد ایدیورم. امید ایدرم که دیگر دینداشلر مزده بو مسئله حتمده بیان فکر ایدرلر.

اولا: مادام که مبدول معدنلر منی ایشلمک ایچون بزده کافی سرمایه و متفان آدمک یوقدر؛ حکومت در حال دیگر مملکتلرده مرعی الاجرا اولان حق حاکمیت، یاخود حق ملکیت اصولی قبول و تقریر ایتلیر. بو قانونک، یاخود اصولک اسکی انگلیزجه رویاتی سیستم، فرانسیزجه ره وه دانس، آلمانجه آبکابه، ایتالیانجه و اسپانیولجه پری و یله جیودر؛ یعنی هر یرده معروف بر اصولدر و بوکا دائر بر چوق اثرلر یازیلشدر.

اساسی: بر مملکتده نه قدر معدنلر و رسه حکومتک ملک صاییلر، حکومت یا کندیسی ایشله دیر، یاخود ایشلمک اوزره کیر ایله باشقه لرینه ویرر. فقط مادام که ثروت معدنیله بر مملکتک مختلف بطنلرینک مشترک بر حق در، مادام که فضله اخراجات ایله موجود دامارلرک جوهرلری چابوق توکه نه بیلیر؛ کله جک بطنلرینک ده منفعتنه خدمت ایده بیلیمک مقصدیله حکومت یوکسک اجرت آلیز. بعضاً کندیسی بو معدنلری ایشله تیر، فقط اکثریتله کیرایه ویرر.

بر معدنک موقع جغرافیسنه، ماهیتنه، وسائط نقلیه سنه، اهمیت تجاریه سنه، ایشلمه مصرفنه کوره اجرتی حاصلات صافیه دن یوزده اوتوز الی ایتش طوتار. همان همان وسطی اوله رق هیچ بش پاره صرف ایتنه دن ثروت معدنیله دن یوزده قرق، الی الله ایدیلش اولور.

فقط بو اصولک فائده سی یالکیز بوندن عبارت دکلدر. معدنلرده چالیشه جق بوتون قوللر (بدایتده فن مأمورلرندن باشقه) هبسی اهالی تحلیه دن اولور. جواهر معدنیله نک نقلی ایچون نهرلر تطهیر، تیمور یوللر تمهید اولور. معدنلرک اخراج عملیاتندن استفاده ایتک ایستین مختلف الجنس نیجه آدمک آمریقایه، اوستریالیایه، برزیلیایه هجرت ایتکدنسه تابعیت عثمانیه به داخل اولور. یعنی نفوس منی تزید ایدر. موجود اولانلری ده عطا ائدن قورنار هرق موفور قازانچ ایله مسعود ایدر. معدنلر منک استحصالی ایچون بر چوق صنعتلر مملکت مزده تأسس ایدر. صنایع من مظهر انکشاف اولور.

بو اصولدن سرمایه دار دخی مستفید اولور. فی الواقع شیمدیکی کی دکلده عدالت و منطق دائره سنده هر حالده مستفیددر.

سنة حاكم اوله بيلير. هيچ اولمازسه كندى سوا حاكمزك تجارتى بالذات اداره ايتلى ز.

معطل سرمايه لر چوقدر. طونه يولى آچيقدر. بتون دول معظمه اعمال حربه ايجون حرب عمومى ائناسنده اون بيكر. جه فابريقه لر تأسيس ايتشله. بر قاج دار الصناعتك انشاسى بزم ايجون، اجنبي فنى و مالى معاوتى تايمين ايلدكن صوكره، بك قولاي بر ايشدر. شيميدن باشلامازسه ق حربدن صكره چكه جكمز مضايقه، اوده يه جكمز فاحش اجرتلر بكونكى عطالتك جزاسى صاييلير. وقتنده حركت ايتك الزمدر. دول مركزيه نك سرمايه دارانى ايش آرييورلر. بويله مفيد، پايدار وفيضدار بر ايش بولنجه تردد ايتهدن باشلارلر. بزدن عزم و دعوت، اولوردن قبول و فعاليت، جناب حقندن ده توفيق وبركتدر.

شيميدكى تسبب دوام ايتدكجه قاچا قياغه، بزيان مليمزي صارصه. ق اجنبي انريقه لرينه، افكار عموميه مزي آلت اوست ايله جك زهرلى نشريات قارشى حدودلر منك، آچيق و حاميسز قاله جنى طبيعيسدر. انكلتره نك بصره كورفرنده كى وضعيتى، فرانسه نك سوريه و لېسانده كى وضعيتى، ايتاليانك انطاليه ده كى نفوذى هب تجارت بحريه واسطه سيله تايمين ايدلش شيلدر.

رابعا: حكومت مفصل بر ادارى پروگرام حاضر لادقون صوكره معاملات قرطاسيه دن زياده محلنده بونى تطبيق ايدم جك شاين اعتماد مقتدر مأمورلر تعيين ايتلى در. مخبراتله وقت كچير. مكافسه فعلياته متعدد اثرلر ميدانه كتيرمك دها الزمدر. حكومت مركزيه ناموسلى، غيور، ذكى ذواتدن منتظم بر هيئت تفيشيه واسطه سيله مأمورلر بخش ايتديكى صلاحيت ايله پروگرامك تطبيقنده حسن استعمال ايديلوب ايدلديكى اكلايه بيلير. يوقسه شيميدكى اسوله كوره اك اوفاق بر حركت ايجون استيدان ايتك، يازوب چيزمكه فعال و مترقى ملتله رقابت ايدم ميز. آلمانى، آمريقا و ياخود انكلتره ده. ولان معاملات قرطاسيه و نظامات عمليه يي تقليد ايتلى ز.

خامسا: حضرت پيغمبر من تجارتله اشتغل ايتش و تجارت حقنده بك ستايشكارانه تشويقات صريحه ده بولنش، حتى رزقك اونده طقوزى تجارتده بولنديغى بيان بيورمش اولديغى حالده حرب عمومى بدايته قدر مسلمانلردن بر نجار بولمق بك نادر برشيدى. انجبلده: «بر دوه يي ايكنه نك دليكندن كچيرسه بيله بر زنكيين ملكوت الله يعنى جنته داخل اولماز» ديه يازيلشكن اولردن بتون تجارلر، زنكييلر، مايوزلر چيقمقددر. بزنى اكرمك وصاياسى خلافته اوله رق انجيلك امرى ايله عامل اولمش كى اولدق. يازيقلر اولسون.

فى الواقع حرب ائناسنده مى تجارت النده بر هيئت پيدا اولمش ايسه ده بونلر مشروع تجارتدن زياده احتكار، سوء استعمال،

بناء عليه نافه ايله حربه نظارتلى بالانفاق مملكيت ايجون اك لزومى خطلى تعيين ايتلدرلر. رسمى ايسته سنى نشر ايتدكن صوكره طالب اولانلر ايكى مهم شرط وضع ايتلدر: برى چيقاره جقلى حصه لك يا، يسنى عثمانيلر تحصيل ايتك، ديكرى ده حكومتك يكرمى بش الله سنة ظرفنده خطلى صاين آلمق حقنى قبول ايتك.

بولسته ايله مقيد اولما مى ز. بو خطلردن باشقه سنده كم طالب اولورسه ويرملى ز. وسائط نقله منك ترايدى نسبتنده تقيات مدنيه و علميه، انكشافات تجاريه، خالقك فعاليت و ثروتى ترايد ايدر. حاصلات زراعيه و مدنيه سنى خارجه، ياخود چارشى به سوق ايدم مين برانسان فضله جاليلهار. بالعكس نبل اولور. كرك حكومتك خزينه سى، كرك آسايشك مو خودتتى، كرك ملت بوندن متضرر قالير.

هر شيشي يايلاق هوسنه دوشمه مى ز. ايتاليا، رومانيا، مصر، آمريقاى جنوبى نك انكشافى هب اجنبي سرمايه سى سايه سنده اولمشدر. منافع مليه مزي حمايه ايدم جك شرائطى قويدقند صكره اجنيلرك و ملتداشلر منك استفاده سنده هر درلو تسهيلاتده بولملى ز. عملى سياست بونى اقتضا ايدر. شيميدى به قدر تعقيب ايتديكمز مسلكك سقامتقى كوردك. بناء عليه، باخصوص امتيازات عتيقه نك الغاسندن صكره، معقول، مقبول، مفيد و عملى بر سياست تعقيب ايتلى ز.

ثالثا: وقتيله شرق قريشك اسباب ثروت و تعاليسندن اولان تجارت كاروانلرى يرينه قائم اولان تجارت بحريه دن حصه مند اولما ديغمزدن طولاي بر جوق معمورلر من خراب قالمش. بو تجارت بحريه دن استفاده ايدنلر بى بابان ثروت و رفاهه نائل اولمشلدر. انكلتره، فلمنك، پورتوغال، يونان و ايتاليانك واردات و مستملكاتندن بر قسم مهمى تجارت بحريه يوزندندر. مختلف دكزلرده اوزون سوا حله مالك اولان بزم كى بردولتك رومانيان بو خصوصده كرى اوله من آجينه جق حاللردن در. سفانك انشا و اعمالته بك موافق ليمانلر من موجوددر. مالزمه اوليه ده مبدولدر. ماهر دكز جيلر مزده كافى مقدارده بولنيور. يالكز فن و سرمايه من اكسيكدر.

حكومت سنيه حربدن اول ارمسترونغ فابريقه سيله بوراده سفن حربه و تجاريه ائناسيچون بر فابريقه تأسيسنه دائر براتفاق عقد ايتمشدى. بو غايت معقول بر سياستدر. حركت نهايته قدر معطل قالمق و حركت عقببنده حس اولنه جق سفان مضايقه سنده معروض بولمقدنسه شيميدن آلمان، آوستريا، دانمارقه و فلمنك فابريقه لرى ايله بونك كى مقاوله لر ايدم رك بر آن اول تجارت كميلرينك ائناسنه مبادرت ايتلى ز. فوت اولنه جق و قتمز يوقدر. متيقظداورانه جق اولورسه ق بللكه شرق قريشك مناقلات تجاريه.

بیوک خدمتگزار ایش اولورز. بویه بر اتضایق ممکن دیکسه بر
چوق آلات تدارک ایدمک بزم عمله طابورلری ایله مکلفیت
زراعییه تابع اولانلری منتظم بر اصول تحتیم جالیدیرم جق
اولورسوق کندی دردیزمه دوا بولمش اولورز. بلکه یوکسک
فیثاته دیکر لرله احتیاجزدن فضیله قالان حبوباتی سوق
ایده بیلیرز.

اعاشه نظارتک ایلك وظیفه سی استهلاکی تنظیم ایتکدن
زیاده استحصالاتی تربید وفقی وسائطه تضعیف ایتکدن عبارتدر.
طشره رشیدی واعدادی مکتبیری کونک یاریسی درس
وتعلیم ایله ، یاریسی ده علوم زراعیه تطبیقاتیله کچیرمیدرلر .
ادبیات ، شعر ، فلسفه و دیگر سفسطه لر ایله معلول اولان
بیکرجه کنجدن مملکتک بر قاج متفنن زراع یتشیدیرمکله بر فایده
تأمین ایدمیز . زمانز آلات و عملیات دوری در ، شعر و خیال
زمانی کچمش و آنجق یورغونلقدن فکری استراحت ایتدیرمک
ایسته یین عزیمکار و فعال عمله تنزه زماننده بعضاً شهر اوقور .
ادبیاتله مملکتیمز قورتولماز .

آلمانلار کیرکن هر یولجی خط کذرکاهنده بولنان اراضی نک ،
حتی استیلای عسکرییه دوچار اولان صربستانده بیله ، هر
قاریشک مزروع اولدیغنی کورور . فقط ممالک محروسه به داخل
اولور اولماز تک توك مزروع ترلارله تصادف ایدم بیلورسده
اکثریت اراضی چیبلاق اولدیغنی نظر تحسره نظر استغراب
وخجالتله مشاهده ایدر . اوروپاده مالک اولدیغمز بو محدود
قطعه یی بیله زرع ایتکدن عاجز می قالدق ؟ خط کذرکاهنده کی
اراضی یی زرع ایتمزسه حاصلات زراعیه سنک نقلی کوچ اولان
اراضی یی می زرع ایدمک بزم ؟ کاشکه بزده شاعر ، ادیب ، فیلسوف
ادعاسنده بولنان کنجلاک بر ربی زراعت متخصصی بولونسه .
لردی . فرانسلرک سقیم اصول تعلیمندن صرف نظر ایتلی یز .
عملی اصوله الیشملی یز . باب مشیختدن مدرسه لردم دخی تجارت
و زراعته عائد بعض معلوماتک ادخالی استرحام ایدرز . خلقک
عنعناتنه ومعنویاتنه عائد نافع تکاملات و اصلاحاتی ادخال ایدم بیله
جک ذوات بورادن نذات ایدیورلر . ملت رهبر اولملرنی استرحام
ایدرز .

سبعاً : بوعصر صنایع ، زمانی آلی مدنیت عصری اولدیغنی
هر کسجه مسلمدر . آلمانلاری جهانکیر بر ملت ، آمریقای دنیا ده
اک زنکین حکومت ، انکلتراهی الک محشم امپراطورلری درجه سینه
اصعاد ایدن صنایعدر . بزم اسکی عظمتتمزک ابواب قوماندن بری ده
صنایع عدم اهتمامدرد . دیمزک امراری صریحدر : آخرت ایچون
صانک یارین اوله حکمز کی چالشمیلی یز . تقوی ، صلاح ،
حسن عمل ایله متخلق اولملی یز . اموردنیا ایچون ایسه الی الابد بوراده

نفوذ واسطه سیله حیدودلق ایتکده درلر . مع التأسف حسسز ،
عارسز ، ناموسسز بر گروه مسلمانلره عالم تجارتده ابدی بر شین
براقیدلر . بزم ارادیغمز ، تمی ایتدیکمز شی بزده اوروپا و آمریقا
نک تجارتلرینه وقیله ناموس ، امانت ، صداقت و اقتدارله رهبر
وحسن مثال اولمش اسکی مسلمان تجارت صنفه بکزر ، پیاسه مزه
حاکم اوله جق تجارتلردر .

عناصر غیر مسلمه کوزمز اوکنده . اقلیت صغیره اولدقلری
حاله تجارتیمز . حاکم ، ثروت ملییه صاحب ، هپسی مسعود
ومرفه درلر . اسکی عطالتدن فراغت وجدی تجارتله ناموس
دائرة سنده حرکت ایتمزسه بوملکتمده حاکم اولدیغمز حالده
اقتصاداً محکوم مرتبه الیه سنده قاله جغز . نه یاپوب یاپوب مسلمان
تجارتلرنک عددی آرتردیملی یز . تجارت بوکون مرقی بر فندر .
اوندن بی بهره اولانلرک موفقیتی اندردر . بنابرین بتون مکتبیلر .
مزده اقتصاد سیاسی ، دفتر تنظیمی ومعاملات تجاریه دائر مناسب
بر مقدارده معلومات اوکرتملی یز .

سادا : دائماً مملکتیمزک زراعت مملکتی اولدیغنی سولیکده
اصرار ایتدیکمز حالده رومانیا ، اوقراینادن کتیردیکمز حبوبات
اولماسه ایدی پانتیمزک اهالیسی آچلقدن مح . اولوردی . زراعت
صالح اراضیمز مبذول ایکن انجق بر جزء قلیلی مزروعدر .
بویه نعمت اللهی تعطیل ایتک بر مسلمانک کاری دکلدر . متفقلر .
مزک ممالککنده مزروع اولمیان بر قاریش طوبراغه تصادف
آولدیغنی حالده بزحال حرب دیه بتون مملکتی چوراق و چیبلاق
براقیورز . حالبوکه اقلیممز و اراضیمزک قوه ابتداییه سی اونلر .
ککیدن دهها مساعد و فیضداردر .

عمله یوقدر دیمکله مسأله بیتمز . بوکون فن وماکنه زمانیدر .
بر ما کنیست بر آتله کونده یوز ، یاخود بیسک کشینک یادیغنی
ایشی یاپاییور . موثوق الکلم بر ذاتک روایتنه کوره المانیاده
استعمال اولنقده اولان فنی اصول زراعت مجارستانده تطبیق
اوله جق اولورسه ویردیکی محصولک بش مثانی وریر . عجیبا
بزدن یوزلرجه دفعه دهها متفنن اولان مجارستانده بو نتیجه یی
ویره جک اصول بزده تطبیق ایدیله جک اولورسه نه قدر حسن
نتیجه ویره جکدر ؟

حربک ادامیه سی اعاشه مسأله سی اولدیغنی و حربک ختامنده
سفائن قلب نک ندرتی و حبوباتک قلی یوزندن بتون جهاند
مدش صیقینی ، یاخود قحط حکمفرما بولنه جنی جهتله دول
مرکزیه ایله اتفاق ایدمک اورادن اون بیکرجه آلات زراعیه
ایله حرب اسیرلری بورایه کتیره رک خالی ومعطل قالان منبت برلر .
یمزی زرع ایدوب حاصلاتندن بر نک ، یاخود بر نصف بیله
اعطا ایلمکی تعهد ایتدیکمز تقدیرده هم کندیمزه ، هم متفقلریمزه

مساعددر . اوراده تأسیس ایده جکمز هر فابریقه ایکی قول اردویه
معادل صایلیز . صنایع عادییه کلهجه بر ملت هر ششیده ، حق
ایکنه ایپلک ایچون اجنیلره محتاج قالیرسه دنیانک اک قوتلی اردوسنه
مالک اولسه لر بیله مستقل صایلماز . جهانک اک شوکتلی حکومتی
اولسه بیله ضعیف و اساسسز عد اولنور . زنکین ، متین و مستقل
اولق ایسترسک صنایعه حصر همت ایتمه من ضروریدر .

رومانیا ، ایتالیا ، روسیه ، یونانستان و بر چوق یرلرده کی
صنایع مؤسسهرلی اجنې ویرلی سرمایه لر واسطه بیله انشاوتأسیس
اولمشدر . عجبا عینی اصول نه دن بزجه تطبیق اولماون ؟
الیوم بعض وطنداشلمزک الله بر قاچ میلیون لیرا واردر .
خارجدن کله جک سرمایه ایله تشریک ایدلدیکی تقدیرده بر قاچ
سنه ایچنده مملکتیمز صنایع مملکتی اولمازسه ده بر قسم احتیاجاتیمز
هیچ اولمازسه کندیمر استحصال ایده بیلیرز .

تجارلره قارشى کوستره جکمز تشویقات و امتیازاتی ارباب
صنایعمره مع زیاده بخش ایتلی ز . مملکتک دیرکی واستادگاهی
ارباب زراعت و صناعت ایله تجاریمز اولملی در .

مواد اولیه من مبذول و تزیدلری ممکندر . براز همت و حسن
تدبیر ایله هر مملکتدن ده زنکین اوله من و هر ملته رقابت
ایتمه من محققدر . اقلیم حاره ، معتدله و بارده نك حاصلات مختلفه سی
زده موجوددر . موقع جغرافیمز ، ثروت طبیعی من پک مساعددر .
یایدیمز بورجلك اطفاسی انجق صنایعمرک و تجارتیمزک انکشافله
قابل اوله جقدر . حکومتک وضع ایتدیکی تشویق صنایع قانونی
غیر کافیدر . فرانسه حکومتک بعض صنایعک دوام و انکشافی
ایچون رسمی فابریقه لری وارکن ، ملک شرقیه ده حکومتک ملته
رهبر اولسی اقتضا ایتدیکی حالده حکومت سنیه نك هیچ بر شی
یاپماسی طوغر و دکلدر . ل بر لکیله مسعود و زنکین ، متین و مستقل ،
محترم و شوکتلی اوله من بعونه تعالی محققدر .

پایدار قاله جغز دیه چالیشملی ز . دینمز امور دنیاده هر کسه رقابت
ایله منی ، مادی سعادتدن مستفید اوله منی امر ایتدیکی حالده
بویله بر غفلت وجود بزه نه دن و یچون طاری اولدی .

روسیه نك حرب حاضرده کی دوچار اولدیغی موفقیتسزک
اسبابی تعداد ایدن انکلیز محررلری دیورلرک : « وقتیه ادرایه
میلیونلرجه طون سلاح و جیخانه سوق ایتدیکمز یرده بونلری
یا به جق ما کنه لردن بر قاچ یوز بیک طون کوندرمش اولسه ایدک
هم بز سفائیمزدن حسن استفاده ایدر ایدک ، هم روسیه بوفلا کته
دوچار اولماز و موجود دمیر بوللریله باشقه شیرک نقلدن مستفید
اولوردی . » عجبا بو مطالعه بزم وضعیتیمزده موافق دکلکی ؟ مثلاً
ممالک عثمانیه هر شی المانیادن کتیر مکدنسه اونى یا باجق ما کنه لر
واللری جلب ایتکدها قولای دکلکی ؟ ممالک عثمانیه نك هر طرفه
سوق اوله حق هر شو استانبولدن سوق ایتکدنسه مختلف
مرکز لرده استحصال و اعمال ایتمه من دها موافق دکلکی ؟ اردو
ایچون لازمکن شیرک اعمالخانه لرینى یا لکز یا تختیمزده جمع
ایتمک شیمدیکی وسائط نقلیه منظره نظراً خطادر و تهلکه دن خالی
دکلدر .

احتمال که آلمان فابریقاتورلر و آوستریالی سرمایه دارلر کندی
منفعتلرینى کوزه ده رک بویله بر فکره موافقت کوستره منلر .
فقط اولنره بر فائده مشترک کوستردیکمز دقیقه ده سه سه
بزه یارديم ایتلری ورهبر اولملری محققدر . سرمایه حسسز طمعکار
و منفعتپرست بز قوتدر . اوندن حسن صورته استفاده ایتک بزه
ترتب ایدر بر وظیفه در .

بحریه نظارتیه آرسترونغ فابریقه سی آر سنده عقد اولنان
مقاوله یه بکزر اصول و اساسانک صنایعمره ده تطبیق ممکندر .
وهر اجنې بوندن مع المنونیه استفاده ایلمک چالیشیر . آطه پازاری
قره بیغا ، مدانیه ، طورروس ، حلب ، بغداد ، بتلیس ، سیواس
وارکلی منطقه لری هپسی صنایع معدنیه و اعمالات حریبه یه ، پک

دارالحکمة الاسلامیه

رجال و مأمورین علمیه حاضر و دارالحکمة الاسلامیه رئیس و کیلی
ایله اعضا لری موجود اولدقلری حالده شیخ الاسلام موسی کاظم
افندی حضرتلری قیصه و فقط مفید و مهم بر نطق ایراد ایدرک
رسم کشادی اجرا و هیئتک وظائف اساسیه سی و بونک اهمیتی
حقنیه غایت روحلی و شمولی مطالعات سرد و بیان بیورمشلردر .
فی الحقیقه هیئتک وظائفی پک علوی و پک مهمدر .

قوة تشریعیه جه کچن دوره اجتماعیه ده قبول و نشر اولونان
قانونه توفیقاً تشکیل ایدلسی اقتضا ایدن دارالحکمة الاسلامیه نك
رسم کشادی - ۱۲ آغستوس بازار ایرتسی کونی - مراسم
مخصوصه ایله اجرا ایدلشد . دارالحکمة الاسلامیه تخصیص
اولونان دائرة مشیخته کی تدقیقات شرعیه واسکی قاضی مسکرک
اقسامی صورت مکمله ده تفریش و تنظیم اولنش ، ساعت طقوز بمقدار